

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

ANA-NICOLETA GRIGORE

Interviuri

Colecția Antiparenting

Ana-Nicoleta Grigore

Interviuri Antiparenting

Colecție coordonată de
SAVATIE BAȘTOVOI

CATHISHA

Cuprins

Prefața	5
ANA-NICOLETA GRIGORE	
Salvați pedagogia de parenting	9
MIRCEA MICLEA	
I. Dragostea necondiționată din perspectiva cognitivă a educației parentale	21
II. Recompensa și pedeapsa în educația copiilor	35
III. Frica sau dezinteresul pe care îl arată copiii față de școală și educație. Cyberbullying	45
ADRIAN ROȘAN	
I. Copilul ca boală și viziunea defectologică a părinților de a-și crește și evalua copilul	61
II. Cerințele educaționale speciale și „nebunia” din jurul lor	71
GEORGETA PÂNIȘOARĂ	
I. Parenting	79
II. Viața emoțională a copilului	91
III. Învățarea și dificultățile ei	115

ION DAFINOIU
Riscurile durerii în creșterea copiilor 123

CRISTINA GAVRILUȚĂ
I. Cine ne (mai) crește azi copiii? 133
II. Părinți fără gen, roluri familiale și
educația sexuală pentru copii. 151

**PĂRINTELE IGNATIE,
EPISCOPUL HUȘILOR**
Străinătatea care apropie. 173

Referințe biografice 187

Comenzi:
www.librariasophia.ro

Difuzare:
SUPERGRAPH
Str. Ion Minulescu nr. 36, sector 3,
031216, București
Tel.: 021-320.61.19; fax: 021-319.10.84
e-mail: contact@supergraph.ro
www.librariasophia.ro
www.sophia.ro

Vă așteptăm la
LIBRĂRIA SOPHIA
str. Bibescu Vodă nr. 19,
040151, București, sector 4
(lângă Facultatea de Teologie)
tel. 021-336.10.00; 0722.266.618
www.librariasophia.ro

Salvați pedagogia de parenting¹

Astăzi constatăm că toți actorii educaționali vor schimbare în privința sistemului de învățământ și a educației: părinții vor schimbare, elevii vor schimba-re, dar și profesorii vor schimbare!

Toate teoriile etiologice ale comportamentelor in-dezirabile constată că nu există o singură direcție în privința factorilor declanșatori sau de risc, ci o reuni-une a câtorva categorii de factori: individuali, famili-ali, școlari și de mediu social mai larg², prin urmare, ar fi o utopie să cerem o schimbare strict din perspecti-va uneia din aceste categorii. Tot resorturile științifice au consemnat că managementul participativ și auto-nomia la locul de muncă încurajează mărirea perspec-

¹ Text extras din articolul „Pedagogie versus parenting” publicat în *Tribuna Învățământului*, 28 aprilie 2017.

² Jigău, M., Liiceanu, A. & Preoteasa, L. (coord.), (2005), *Violența în școală*, Institutul de Științe ale Educației, accesat la data de 12.10.2007 la adresa: <http://arhiva.ise.ro/evaluare/VIOLENTA.studiu.TOTAL.FINAL.27.04.2005>.

Respectiv rolului pe care profesorul și-l asumă în cadrul școlii, abordare care ar genera rezultate mai bune în managementul clasei¹. Putem transpune această concluzie și în privința celorlalte raporturi (profesor-elev; părinte-elev; părinte-mediul școlar) pe care le-am vedea îmbunătățite sub aspectul finalităților, dacă vom schimba paradigma intrărilor. Copilul nu este exclusiv un „produs” al școlii, dimpotrivă. Ar fi firesc să gestionăm cu mai mare seriozitate educația primită și pe celelalte paliere, mai ales sub aspectul conlucrării dintre ele.

Educatorii resimt tot mai frecvent o atitudine care le subliniază originalul rol de sclav, gr. *paidagogos*, care este însărcinat cu conducerea copiilor la școală², la o școală nouă astăzi, la dispoziția părinților. Această abordare extremă, dar frecventă, pune la încercare direcția atât de necesară de implicare a părinților în educația instituțională, laolaltă cu regândirea pedanteriei pedagogice ajunsă deseori la un nivel depreciativ și adoptarea unor politici educaționale consecvente, sustenabile atât pentru viitorul adult, cât și pentru educatori. Numai în felul acesta se va putea genera un

¹Somech, A., Oplatka, I., (2009), „Coping With School Violence Through the Lens of Teachers’ Role Breadth The Impact of Participative Management and Job Autonomy” în *Educational Administration Quarterly*, Vol. 45, No. 3, pp: 424-449.

²Constantin Cucuș (2006), *Pedagogie*, Ed. a II-a revăzută și adăugită, Polirom, Iași, p. 15.

proces de educație care să-și atingă menirea de a duce lumea dintr-o stare în alta, mai bună.

Educatorii întâlnesc (cei mai mulți, din fericire) părinți implicați, dedicați, care și-au cultivat respectul, bunul simț și ținutele înalte, răspândind în jurul lor ceea ce ei înșiși sunt. O categorie aparte o reprezintă părinții care au început să le predea cadrelor didactice cum se face educație și nu oricum, doar în felul în care au citit ei în cărțile de parenting cumpărate de la hipermarket. Astfel, o istorie de vechimea omenirii este anulată, uitată, negată în numele unor revelații de ultim moment ale unor închipuiți specialiști în creșterea și educarea copiilor. Scene de o rară formă de violență școlară¹, cea a părinților asupra mediului școlar, se petrec tocmai din cauza acestor instigări nesperoase ale literaturii de parenting comercial care oferă iluzia competenței și expertizei în câțiva pași oricui, punând în poziție de luptă cei mai de dorit parteneri: părintele și școala. Pervertirea este atât de radicală, încât încearcă să desființeze atât cunoașterea epistemologică, veritabilă, cât și cunoașterea comună, opinia dobân-

¹În lucrarea *Violența în școală*, Jigău, M., Liiceanu, A. & Preoteasa, L. (coord.), (2005) vorbesc despre tipurile de violență în școală: violența profesor-elev; violența elev-profesor; violența elev-elev; violența manifestată în proximitatea unităților de învățământ și violența părinte-mediul școlar, manifestată atât prin acțiuni directe asupra profesorului sau a propriului copil în cadrul instituției de învățământ, dar și prin acțiuni indirecte asupra copilului în cadrul familial, care se răsfrâng apoi spre mediul școlar al acestuia.

dită din generație în generație cu privire la creșterea copiilor. Izvoarele scrierilor de parenting nu sunt nici empirice, certificate de rezultate științifice, nici de ordinul simțului comun, generate de experiența intergenerațională, ci pură imaginație.

Despre dădăceală în educație găsim evocări în multe etape avute de politica educațională. Altfel, ce făcea Pedagogul de școală nouă a lui Caragiale, dacă nu pune în practică indicațiile unor părinți care dictau ceea ce considerau ei necesar să se facă la școală?! În multe epoci ale istoriei pedagogice se pot găsi evocări ale unor curente de sentimentalism educațional, însă forța și amploarea pe care fenomenul parenting-ului o are astăzi pune serioase probleme celor implicați în actul educațional, iar neliniștile lor par să se confirme prin rezultatele tot mai îngrijorătoare pe care tinerele generații, copii crescuți astfel, tind să le obțină în toate domeniile vieții: instructiv-educativ, socio-emoțional, al sănătății mintale sau al abilităților de viață.

Nu putem izola factorii etiologiei patologice a sistemului, dar, cu siguranță, trebuie să reconsiderăm cu seriozitate această problemă. Dacă până acum nu ne-am gândit la intruziunea subtilă a parenting-ului în educație, iată că ne aflăm deja într-o etapă avansată în care acest fenomen a creat deja un curriculum ascuns, cel mai des acceptat în numele promovării re-

forme și a toleranței aparent insuficiente din școlile noastre, în fapt, validând o industrie pedagogică.

Atmosfera generală a parenting-ului pare condensată în afirmația parentologului Antonia Noel, care lansează ideea că am fi „ultima generație care am ascultat de părinții noștri și prima generație care ascultăm de copiii noștri”¹, constatând astfel un sfârșit al lumii în educația parentală pe care o cunoaștem. O reacție non-științifică, holistică, dar de o luminoasă intuiție psihopedagogică este consemnată de Savatie Baștovoii în *Antiparenting*, unde abordează sensul pierdut al paternității, în loc de parenting, într-o manieră nonconformistă, autentică, firească: părinții buni sunt copii buni. Răsturnarea valorilor tradiționale este văzută drept esența parenting-ului, sursa artificială a conflictelor interne și externe ale multor mame care ajung să-și deteste proprii părinți și să-și dorească să fie altfel de părinți², în felul aceasta generând o serie de crize existențiale noi, ce vor putea fi tămăduite la prescripția acelorasi specialiști prin mijloacele terapeutice comerciale oferite de noua industrie.

Iubirea parentală, drept condiție suficientă pentru buna creștere a copilului, este operaționalizată de au-

¹<http://www.antonianoel.com/suntem-ultima-generatie-care-am-ascultat-de-parintii-nostri-si-prima-generatie-care-ascultam-de-copiii-nostri/>, accesat la 17.03.2017.

²Savatie, Baștovoii (2017), *Antiparenting*, Cathisma, București, p. 224.

Respectatori precum Alfie Kohn în următoarea conduită părintească: „în ciuda tuturor greșelilor pe care le-am făcut și voi continua să le fac ca părinte, copiii mei se vor dezvolta bine pentru simplu motiv că-i iubesc cu adevărat”¹. Prin legiferarea iubirii necondiționate, acest autor garantează succesul părintelui, lăsând neacoperite numeroasele situații nefericite în care au ajuns părinți care, cu siguranță, își iubeau copiii cu adevărat, poate tocmai necondiționat! Rolul inferior, pasiv, pe care educatorul trebuie să și-l asume față de copil este ilustrat în plenitudinea lui în crizele de furie, numite tantrum, când reacția politic corectă din punctul de vedere al parenting-ului este ascultarea activă și centrarea pe înțelegerea emoțiilor pe care le simte copilul în acele clipe². Această nouă apariție la limita între normal, anormal și patologic în comportamentul unui copil este necunoscută în tratatele clasice și este explicată în viziunea în loc de parenting prin revolta, disperarea copilului în fața lipsei de autoritate a părintelui.³

Intuițiile ieromonahului Savatie par să fie confirmate la o consultare a tratatelor de specialitate. Referitor la pericolul dispariției autorității parentale, Ele-

¹ Alfie Kohn (2013), *Parenting necondiționat...*, Multi Media est publishing, p. 13.

² Aletha Solter (2013), *Lacrimi și crize de furie. Ce e de făcut când bebelușii și copiii plâng*, Ponte.

³ Savatie Baștovoi (2017), *Antiparenting*, Cathisma, București, p. 183.

na Stănculescu consemnează: „Copiii fără limite sunt considerați de către educatori ca fiind indisciplinați. De fapt, ei se simt în nesiguranță și neocrotiți, întrucât nu au bariere care să-i ferească de situații pe care nu sunt pregătiți să le înfrunte (libertatea neîngrădită este foarte dăunătoare).”¹ Iar pericolul libertății de alegere dintr-o varietate prea mare de opțiuni este ilustrat de experimentul „paraliziei de opțiuni”², când persoana ajunge să nu-și mai dorească nici una dintre numeroasele variante oferite. De asemenea, atitudinea educatorului (părinte sau profesor) care nu poate „păcăli” copilul este consemnată de psihologia persuasiunii, iar profesorul Pânișoară îl numește „principiul efectului placebo”³ al profesorului de succes, explicând că nu putem fi convingători dacă noi înșine nu suntem convinși de ceea ce spunem, transmițând la nivel inconștient aceste informații.

Copilul ne va reflecta întocmai, chiar dacă încercăm să ne ascundem sub măști sau sub false limbaje învățate la trainnig-uri, departe de casă. Reflexia noastră în copil poate fi în aceste cazuri mai pervertită decât

¹ Conf. univ. dr. Elena Stănculescu, „Stimularea inteligenței emoționale a copiilor”, în Georgeta Pânișoară (coord.), (2011), *Psihologia copilului modern*, Polirom, Iași, p. 39.

² Beckwith, Francis, *Defending Life. A Moral and Legal Case against Abortion Choice*, accesat la http://assets.cambridge.org/97805218/70849/frontmatter/9780521870849_frontmatter.pdf la data 4.04.2017.

³ Ion-Ovidiu Pânișoară (2015), *Profesorul de succes: 59 de principii de pedagogie practică*, ed. a II-a, Polirom, Iași.

una directă, pentru că între copil și realitatea din care ar trebui să învețe (de la noi să o gestioneze) se înserază niște prisme care o deformează: bona, gadgeturile, distanța fizică cauzată de serviciu în străinătate, iubirea necondiționată... care nu i-au arătat cum e viața adevărată, cum se rezolvă problemele de care nu va fi ferit și cum se trăiesc bucuriile vieții reale.

Atmosfera caracteristică noilor abordări în educația parentală nu este, desigur, nouă, în pedagogie. Științele educației au primit numeroase influențe de-a lungul bogatei și tumultuoasei lor deveniri, dintre care concepția pedagogică a filosofului Jean-Jacques Rousseau (1712-1778)¹ pare a fi ilustrativă pentru ceea ce se întâmplă astăzi. Astfel, Rousseau, deși nu a reușit să transpună în practica propriei vieți ideile enunțate, încredințându-și cei cinci copii orfelinatului, a consemnat în lucrarea sa *Emil sau despre educație* (1762) o concepție pedagogică inedită, revoluționară și foarte controversată, din epoca Luminilor până astăzi. Preceptele sale asupra educației situează copilul drept propriul său model, liber și bun de la natură, chiar mai bun decât adultul, care este corupt din cauza civilizației, profesorul constituind polul secundar în relația pedagogică, aflat în serviciul elevului. La Rous-

seau cunoașterea se naște firesc de la copil, iar învățarea pleacă de la principiul că ființa umană posedă în ea însăși înțelepciunea, educația căutând să favorizeze dezvoltarea omului complex.¹

În secolul al XVIII-lea această concepție pedagogică se afla în contrast evident cu preceptele vremii care se bazau pe un model educațional imitativ, magistrocentric, coercitiv chiar, cu metode de învățare tradițională, vehiculate de mijloacele retorice. Doctrina lui Rousseau a fost criticată în numeroase rânduri tocmai pentru lipsa aplicabilității, certificată prin însuși exemplu său ca educator al propriilor copii (descriș anterior) în opoziție cu modelul clasic de pedagog și epistemolog (cum este de exemplu Piaget, care a validat din teoriile sale în practica prin studiile longitudinale realizate pe proprii copii și nepoți). În școala de astăzi întâlnim des părintele rousseu-ist care are o clară filosofie a educației lipsite de dogmatism, pe care însă o pretinde aplicată de la instituția de educație. Iată, deci, un Emil nou, după o metodă de formare care poate genera astăzi, ca și atunci, mai degrabă sălbatici decât oameni.²

Mai departe, istoria pedagogiei ne arată că ideile rousseu-iste au fost dezbătute cu mult folos de Educa-

¹ Constantin Cucos (2001), *Istoria Pedagogiei*, Polirom, 2001, Iași, pp. 154-155.

¹ Martineau (1996), p. 126, *apud* Constantin Cucos, *Istoria Pedagogiei*, Polirom, 2001, Iași, p. 155.

² Constantin Cucos (2001), *Istoria Pedagogiei*, Polirom, Iași, p. 156.

Respect

ția nouă prin reprezentanții săi: Montessori, Decroly, Claparède, Ferrière, Cousinet, Freinet, Dewey. Educația nouă a arătat noua finalitate, firească, a educației, centrate pe elev, adaptată la forțele sale reale, cu scopul de a dezvolta individualitatea sa. Apare o concepție nouă asupra copilului, care nu mai este văzut ca un adult în miniatură, extrem de flexibil, ci ca o persoană întreagă, valoroasă, cu nevoi, interese, energie creatoare, în jurul acțiunii căreia este necesar să graveze programul educațional, pentru a-l susține în dezvoltarea integrală.¹ Iată deci că pedagogia are însușită această lecție reformatoare, ce-i drept, nu unanim implementată, demonstrată practic și științific în școli elitiste din întreaga lume. Educația nouă nu este un fenomen haotic, ci vine să aducă o ordine necesară în educație. Există o consacrată pedagogie centrată pe evoluția persoanei, cu disciplină interioară, dirijată de un profesor-resursă care oferă o educație funcțională².

Excluzând factorii politici societali asupra cărora nu putem exercita (pare-se!) vreun control, actorii educaționali se întrebă, desigur, dacă responsabilitatea acestor erori de practică educațională nu cade tot în sarcina Științelor Educației care nu vor fi făcut su-

¹ Gauthier (1996), pp. 149-150, *apud* Constantin Cucoș, *Istoria Pedagogiei*, Polirom, 2001, Iași, p. 216.

² *Ibidem*.

ficient pentru a preveni; sau Bisericii, instituția clasică a educației, pentru a interveni. Perspectivele sunt diferite. Din interior aproape că nu vezi realitatea de vrafurile de publicații, jurnale științifice, proiecte educaționale, evenimente, iar din exterior acțiunile nu par potrivite. Aparentul conflict nu este indezirabil, chiar necesar, pentru că din ciocnirea de idei se poate naște progresul. Văzându-ne față în față, putem constata că avem resurse, unele pe care altfel nu le-am fi cunoscut, și că doar împreună le putem uni spre un scop comun, constructiv. Științele educației abundă în informații valoroase, și chiar în acest cadrul normativ se poate trăi, însă cu o schimbare a atitudinii, cu dorința de a ne mări perspectiva rolului. Profesorul Pânișoară amintește că pedagogia conjugă două linii de forță importante, fiind la fel de important „cum să spui” și „ce să spui”.¹ Lectura resurselor educaționale ne-ar scuti de multe „erezii” comerciale.

Pedagogia este mereu deschisă la noutățile pe care realitatea le impune, însă translarea unor idei în practica educațională trebuie să treacă prin filtrele epistemologice existente și mai ales să promoveze testul cerințelor deontologice care nu pot fi trișate tocmai de domeniul educațional, unde nu se pot asuma astfel de

¹ Ion-Ovidiu Pânișoară (2015), *Profesorul de succes: 59 de principii de pedagogie practică*, ed. a II-a, Polirom, Iași.